

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2026-01-15

Ärendenummer
NV-25-049363

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över Europeiska kommissionens förslag om inrättande av Europeiska konkurrenskraftsfonden (Fi2025/01916)

Sammanfattning

Naturvårdsverket välkomnar EU-kommissionens målsättning att minska den administrativa bördan, liksom ambitionen att göra tillgången till EU:s gemensamma medel enklare och mer inkluderande. Vi ser även positivt på att EU-kommissionen föreslår ett ambitiöst budgetmål till stöd för miljö och klimat.

Vi är därtill positiva till att olika angelägna samhällsfrågor ses i ett sammanhang och att fonden möjliggör synergier mellan dessa. Vi konstaterar dock att förslaget om en europeisk konkurrenskraftsfond (EKF), med fokus på konkurrenskraft, strategiska frågor och ekonomisk resiliens, skulle kunna innebära en risk för att miljö- och klimatfrågor trängs undan till fördel för andra frågor. Naturvårdsverket föreslår därför att det inom konkurrenskraftsfonden avsätts dedikerade medel för att uppnå EU:s beslutade miljömål.

Naturvårdsverket har mottagit flera av regeringens remisser om olika delar av EU-kommissionens förslag till förordningar avseende budgetramverket för 2028-34. Vi vill framhålla att våra yttranden över remisserna utgör delar av en helhet med tydliga kopplingar sinsemellan.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverkets synpunkter fokuserar på förändringar som berör programmet för miljö- och klimatpolitik, LIFE (EU 2021/783).

Övergripande synpunkter

Naturvårdsverket välkomnar EU-kommissionens målsättning att minska den administrativa bördan och ambitionen att göra tillgången till EU:s gemensamma medel enklare och mer inkluderande. Naturvårdsverket konstaterar dock att sammanslagningen av fonder inte nödvändigtvis minskar komplexiteten och den administrativa bördan utan riskerar att förflytta dessa till nationell nivå och till

dem som ska söka stöd. Det är avgörande att det i förhandlingsarbetet framöver utvecklas en tydlighet även i detaljerna, så att förändringarna verkligen leder till en förbättring för de politikområden som fonderna syftar till att stötta.

Naturvårdsverket välkomnar att EU-kommissionen föreslår ett ambitiöst budgetmål på 43 procent i EKF för finansiering till stöd för miljö och klimat. Vi är därtill positiva att olika angelägna omvärldsfrågor ses i ett sammanhang och att fonden möjliggör synergier mellan dessa. Naturvårdsverket bedömer dock att det finns en risk att miljö- och klimatfrågorna trängs undan till fördel för andra frågor när fonder från olika områden slås ihop. Fokus för EKF är konkurrenskraft, strategiska frågor och ekonomisk resiliens. Miljö- och klimatprojekt som inte direkt kan visa att de stärker EU:s ekonomiska konkurrenskraft kan därför komma att missgynnas.

Vi är positiva till kommissionens ambition att mer flexibelt kunna möta angelägna omvärldsfrågor, såsom vid olika kriser. Det är dock viktigt att finansieringen av de mer långsiktiga miljö- och klimatmålen också värnas. Naturvårdsverket föreslår därför att det avsätts dedikerade medel för samtliga miljömål som idag finansieras inom LIFE. Detta behov gäller även för mål som rör biologisk mångfald, som enligt nuvarande förslag ska ingå i den Europeiska fonden.

Naturvårdsverket instämmer i att det är nödvändigt att noga följa upp resultaten av olika investeringar ur EU-budgeten och att säkerställa att EU-gemensamma mål som är antagna inom olika områden nås. Naturvårdsverket bedömer dock att uppdelningen av LIFE-frågor på två fonder (EKF och Europeiska fonden) gör det svårare att följa upp hur mycket medel som i realiteten går till de olika målen. Naturvårdsverket bedömer också att uppdelningen av LIFE-programmet till olika fonder sannolikt leder till att viktiga synergier mellan de ingående sakområdena (till exempel mellan klimatanpassning och biologisk mångfald) försvinner.

Artikel 3 Mål

Naturvårdsverket bedömer att innehåll och formuleringar i artikeln riskerar att försämra möjligheten att erhålla medel för projekt inom miljö och klimat. Flera av de frågor som i nuläget ingår i LIFE-programmet ligger under punkt a. Det står dock att punkten föreslås omfatta "stöd till ren omställning och utfasning av fossila bränslen *i industrin*". Naturvårdsverket föreslår att stödet inte ska avgränsas till industrin. Nuvarande skrivning skulle innebära att myndigheter, universitet, intresseorganisationer med flera centrala aktörer inte längre skulle kunna söka medel för den här typen av åtgärder/projekt, det vill säga projekt med inriktning mot cirkulära flöden och minskad klimatpåverkan. Naturvårdsverket anser att det vore en tydlig försämring jämfört med nuvarande regler. Det skulle få till följd att många projekt, som skulle kunna bidra till omställningen till ett hållbart samhälle, inte längre ryms inom den gemensamma budgeten.

Naturvårdsverket motsätter sig att punkt 3.2.b är utformad så att projekt inom hälsa, bioteknik, jordbruk och bioekonomi endast är berättigade till stöd om de har direkt inverkan på konkurrenskraft och hälsa. Det är viktigt att LIFE-programmets fokus på att nå målen i EU:s miljölagstiftning bibehålls. Nuvarande utformning av punkt b skulle sannolikt innebära att flera typer av projekt inte längre kommer att vara kvalificerade för bidrag, till exempel projekt

som syftar till att skydda och förbättra kvaliteten på EU:s naturresurser, inklusive luft, mark och vatten.

Artikel 4 Budget

Naturvårdsverket ser risker med att budgeten är utformad som ett generellt utgiftsmål. Detta riskerar att leda till att inte alla frågor adresseras och att inte alla miljömål nås. Eftersom LIFE-frågorna föreslås att delas upp, inte bara mellan olika fonder utan även mellan olika punkter i artikel 3 är det mycket svårt att förstå och yttra sig om budgetens storlek. Som påpekats ovan så ingår vissa miljö- och klimatmål i 3.2.a och vissa i 3.2.b, samtidigt som andra frågor i dessa punkter inte alls är relevanta för att nå målen i den gemensamma miljölagstiftningen.

Artikel 15 Arbetsprogram

Naturvårdsverket konstaterar att det inte går att utläsa av förslaget vilka medfinansieringsnivåer som kommer att gälla för de projekt som hittills ingått i LIFE-programmet. Naturvårdsverket föreslår därför att möjligheten till medfinansiering från EU bibehålls på samma nivå som inom nuvarande LIFE. Utan garanterad medfinansieringsnivå, och en hög grad av EU-finansiering riskerar projekt som är högt prioriterade ur EU-perspektiv men lågt prioriterade ur medlemsstatens perspektiv att inte genomföras.

Artikel 20 Påskyndade och riktade åtgärder för konkurrenskraft

Naturvårdsverket konstaterar att det är svårt att utläsa hur bedömningar av allmänintresse eller kritisk tidskänslighet ska göras, eller av vem.

Naturvårdsverket anser att det behöver tydliggöras hur bedömningarna ska genomföras och hur frågor med långsiktiga finansieringsbehov ska kunna fredas för att klimat- och miljöfrågor inte ska kunna prioriteras ned i förhållande till akuta behov.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Kuylenstierna efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Kerstin Åstrand, handläggarna Emma Bergman och Mia Pantzar samt Jenny Oltner.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Johan Kuylenstierna

Marie Uhrwing

Kopia till:

fi.ica.eu@regeringskansliet.se;

kn.remissvar@regeringskansliet.se